

# Zas Latweefchu draugs.

1841. 26 Juhni.



26<sup>ta</sup> lappa.

## J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburgēs. Mischnei- jeb Leijas-Mowgorodes gubbermenti, Balak- najes aprinkī, 13 werstes tahtumā no Ofka-uppes un 3 werstes no jauna leel- zekka, ne fenn semneeks, bruggu-akminus wepdams, eeraudsija, ka weenā weetā, ne jif taht no winna, miescha kohki gahsahs semmē, un semme parte pa leelu strehki eeplihse, atschkirdamees no zekka, un lihds ar to mieschu, kas tai wirkū, pa mashtim eegrimme. Dsirdeja trohskni semmes eekschā, un pehz ihfa brishtina uhdens wirre us augschu un wissu to weetu aplahje. Schi grimmona=sem- me bija ne=apfrahdata, bet pa leelaku puffi ar preedehm apauguse; jau no wezzeem laikeem muhlums un awohfschi bija wissaplahrt, irr leela 15 affis garrumā, 12 affis plattumā, un pa wissam eegrimmuse 4 affis dsikumā.

Is Sibberies. Tannī semmē seemeta puffē, kur pa wissu gaddu seema ween, dshwo tauta, ko nosauz par Tschuktschen. Scheem, kà ne fenn reisman- nis stahstijis, ka pats to redsejis, effoht sawada gudriba, wilkus nihdeht. Winni nemm stipru, pufflihdfigi leelu gabbalu no wall-siwja kaula (ko pa wah- zifsi sau: Fischbein, un kurra galli tik patt lehti safpeeschami, kà atschaujahs paschi, kad wairs ne speesch). Safpeesch un faseen ar labbi zeeteem deegeem abbus gallus kohpā, ka kauls paleef par stihpinu jeb gredsenu; eeleef scho pee stipras salnas uhdenī, kamehr zeeti kafalst, tad isnemm, fagreesch deegus no weenas puffes zaur, un nu leddainu gresenu pahri reises ar sinnu eemehrz kau- fetds taukds, kamehr wissaplahrt labbi ar taukeem apwilks. Tad to par gahr- du kummofu tahdās mallās nomett, kur wilki peenahf. Wilks drihs saohstijis, fahrigi to eerihj, bet leddus winnam rihklē iskuhst, siwja kauls atschaujahs un winnam rihkli tik neganti isfpible, ka nosprahgst us weetas.

Is Enlenderu semmes. Zur taggad apteeckeris, Dahwi wahrda, leelahs isdohmajis, ka niknas sahles pa wissam no laukeem warroht isdeldeht. Mahja, lai nemm dselses-witrioli, ar uhdeni to iskaufe, un tad ar to brish- scham apswaida to gallohdū, kur iskaptu jeb zirpi trinn; jo tà schee dabuhfschoht to spehku, ka wissas sahles, ko ar teem noptauj, lihds paschahm saknehm sakaltihš.

Is Sprantschu semmes. Tannī fallā, ko sau: Maurizies-fallu, un kas leelā juhra ne dauds taht no Afrikas, taggad eedsihwotajeem bakku=sehra tif breefmigi uskrituse, kà wehl ne kad. Us pascheem zekkeem tautini pakriht, ap-



firdami, un tà bes pajumta un bes fohpſchanas laukâ guſt un nomirſt. Eckſch ſpittateem arri ruhmes wairs naw, un brihſſham rattu peetruhſt, ar ko mirro- nus aisweſt us kapſehtu.

Gahje 20tâ Mai pee Burgoin=zeema ſemneeka jauneklis dahſâ, kur jau Feſberes wiſſas bija eenahkufſchas gattawas. Uſkahpe us fohku, kam kahpuri lappas bija noehduſchi, un augtus apſplahwuſchi. Puiſis Feſberès pazehdis, no- kahpe, bet pehz 20 minutehm winnam kalls neganti ſahze ſahpeht, un jau puſ- ſtundu pehz tam wiſch nomirre; jo tahrpu ſpkaudalas winnam kallâ biju- ſchas nahwigas.

Is Marſettes=pilſata, Sprantſchu ſemmê. Jaunekti, kam tik labs prahts ko mahzitees, arri ihſâ laiſâ paſaul' dauds warr eemahzitees. Tâ taggad tur dſhwo puiſis, Zuhlian wahrâ un 16 gaddus wezzumâ, tas gadda laiſu tſchetras ſweſchas walloda's irr iſmahzijeas: Urahberu, wezzu Reemeru, Entenderu un Italjehneru wallodu. Tehws winnam gauſchi bija nab- bags; tapehz winnam arri leelu ſkohlu ne warreja doht; likke winnam tik to katſikmi labbi eelauf, bet puikam paſcham firds neſſahs, wehl dauds wairaf mahzitees, un kaut gan par to zitti behrni winnu apſmehje, un wiſch ihſten arri paſchâ ſawa tehwa-wallodâ wehl daſchu wahrdu ne ſinnaja iſſazziht, tatſchu prahtâ nehmahs, us preekſchu leels grahmataneeks palift. Zuhlin eefahje deenâs un nakſis pee tahm grahmatahm ſehdeht, tà ka pehz 4 mehneſcheem jau ſawu Sprantſchu wallodu ittin ſſaidri ſapracte un dauds maſ Urahbiſti. Bet pirms gads bija pa gallam, wiſch tà patt arri wehl ar tahm zittahm wallodahm bija gattawas. Entenderu un Italjehneru wallodas wiſch maſaf' no grahmatahm irr mahzijeas, ne kâ ar ſcho ſemju laudim, ſas tur beefi ar fuggim atnahk, ſarun- nadamees.

### • Kristiga ſeewa un behrnu = mahte.

Beidsama puſſe.

Mahrgreetes pirmas dehls, Abels wahrâ, ſawam tehwan lihdsinajahs, ne ween augumâ, bet arri prahtâ un firdi. Pahr to ta mahte gauſchi behdajahs, un Deewu luhgdama ſawu dehlu peekattija. Dhtrs dehls bija ſihks un ſim- migs. Meita bija laipniga un mihliga, kâ ta mahte.

Kad Jahſeps pee teem ſawejeem pahrnahje, wiſch ar ſawu nelabbu preekſch- ſihmi ſawus behrnus us ſiktu ween pawedde. Wezzaku dehlu wiſch pa wiſſam luttinaja, un tam dauds tahwe grahmatas atſtâht un ar zeema puifcheem plo- ſitees. Kahdu deenu mahte winnu praſſija: woi tu man effi naudu no ſkappa isnehmis? — Puiſis drihſ ſazzija, noſarſdams: es jau ne warru tik augſti ſneegt! — Bet maſa mahſe tam raudſija mutti aiſturreht, un teize: Abel, brah- lit, Deews tew wairs ne mihlehs, kad tu ſakki, ſas naw teeſa. Es patti eſmu redſejuſti, kad tu mahtei wiſſu naudu isnehmi, bet es dohmaju, ka wiina to buhs wehlejuſti. — Mahrgreete waigu nogreese, jo wiina ne ſpehje ne ko ſazzih, firds tai pakritte! — Abels redſedams, ka mahte preekſch ſew ſamiffejahs, peewarreja



fawu kaunu kafrumu, un luhdse: mahte, peedohdat man, es to ne esmu preeksch few nehmis, bet tehws man tà lifke darriht.

Mahte fazzija: turr' mutti! un rahdija tam, ka tee jauni behrni klaufija, un teize: tà tew ne buhs winnu preekschâ fazzih, ta nauda tik patt tehwm peederr, kà man, bet tas ween bija flikti darrihts, kam tu leedsees! — Quischa firds mahtes affarahm atwehrahs, kad ta ar to Deewu luhdse, un ta nabbadsite nu no winna dabbuja sinnah, ka tehws dehlu jau labbi bija eemahzjis melloht un wilcu turreht prahtâ. — Tas winnai firdi pahrgreese. Za Deewu luhdse, lai tas nah glahbt un apschelotees tahdâ behdibâ. Za winnai bija wissai gruhda Deewa rihtste, kad nu paschai wajadseja fawam dehlam stahstih tehwa kaunu, un tam parahdih, ka tas tehws pasuschânas zelku staigajoh.

Mahrgreete fawam wihram to ne flehpe, kas bija notizzis. Tad tu man grippi prettim buht — tà winsch fazzija, niknu dusmibu rahdidams waigâ. Winna ar drohschu prahtu, bet ar lehnigu balsi atfazzija: "es tew ne kad prettineeze ne buhschu, bet taweem grehkeem gan!" — Ze nu winsch lahdedams fohlija, ka winsch tai to atzerrefchoht, un weenu behrnu pehz ohtru buhschoht us tahdu weetu aiswest, fur ta muhscham tohs wairs ne isdabbuschohht un ne redsefchoht, lihds kamehr tohs atraddischoht grehzineeku pulkâ.

No wakkara mahte ar behrneem firsnigi Deewu luhdse, un pehz pufsnakti Mahrgreete arri bes fawa wihra gahje gulleht, nogurrusi ar fawu gruhthu zih-nischanu firdi. Winna fewi un fawus behrnus tam fargam debbestis pawehleja, un raudsija duffeht. Bet winnas gullechana bija nemeeriga un ihfa. Pamohdusees, winna fawu dehlu fauze, — tas ne ko ne atteize! Woi Zahseps jau buhs padarrijis, ko winsch fohlija? Zo atzerredama, winna ar bailehm islehze un lihds fawa dehla gultai rahpahs, — bet tas tur ne bija! — Atwehre durwis — beesa migla bija! Nu winna ne sinnaja, ko fahle, un ar to ween dabbuja faturretees un apdohmatees, kad winna luhdse: af Deews, apschelosees! Kungs, palihdsi man, es grimstu! —

Ahtri drehbess few apmettusi, winna nu us weenu nammu dewahs, fur kau-dis mitte, kam nelabba flawa bija. Jau fenn winna bija mannijusi, ka wihram ar scheem kahda draudsiba effohht. Nams tablam no zeema pee mescha mal-las bija, un krummi wissapkahrt.

Mahrgreete kluffam pee lohdsina peegahje, no ka mas swezjes spihdums nahje. Bet ko winna tur eeraudsija! Buhtu labbaki wehlejusi, kaut azzu gaischums tai pasustu, gals atnahktu, jeb wissas dschwes mohkas us reisi uskristu, ne kà winnai nu wajadseja ar fawahm azzim fawa wihra negantibu redseht. Tas ween winnu wehl meerinaja, kad winna dsirdeja tohs grehzineekus teizam, kamehr wihrs ar teem farunnajahs, ka winnas dehls wehl par jauns effohht preeksch tahdeem darbeem. Winna Deewu flaweja, kad tà wehl warreja doh-mah, to puifi no winnu naggeem isglahbt, un steidsahs us mahjahm, zif ween warredama. Quisf jau bija pahrnahzis, un gulleja aismidssis pee fawa brachta.

Mahrgreete nammu apkohpe, un dewe wihram brohkastu, jo tas pa tam bija pahrnahzis. Tad winna pee tehwa gahje, un luhdse, lai nahfoht lihds pee



mahjitaju. Us zekku dauds zeema laudis to kaweja, stahstidami, ka scho nakti effoht Kunga pille islausta, un dauds afsagta. Mahrgreete ne ko ne atbildeja, winnai firds bij us to Deewu pazehlufees, kas sawu behrnu luhgschanas ne atmett. Ur stipru prahtu winna pee mahjitaja eegahje istabâ, un us to fazzija: "Zai nammâ pee mescha mallas, pa kreisu rohku ais krahfnas, irr isdohbehts pagrabs, un tur tahs mantas eeliktas pa dischu puffi, kas scho nakti sagtas." — Mahjitajs fazzija: seewina mihta, tas jums preeksch teefas kungeem irr jabild, un te drihs warretu kahdi aismemti kluht, kas jums naw sweschi. Woi juhs drihsteseet to darriht? — Mahrgreete fazzija: "man sawu behrnu dwehfeles jaglahbi, man waijaga to darriht!" — Mahjitajs itt brihnojahs, kad winna wehl teize: "Deews man irr leezineeks, es labbaki gribbu baddâ mirt, ne kâ tohs grehka augtus kohst. Es sawu wihru patti ne peerahditu, ja es ne sinnatu, ka wiafsch wiffus mannus behrnus apnehmees pawest us sohdbibas zelleem."

Tas wiffuwaldigajs Deews tai nabbaga seewai scho pahrgrehtu zekku atlaide.

Kamehr ta pee mahjitaja bija, Jahseps ar saweem beedreem jau tappe fanemti, un us teefahm westi. Mahrgreete wehl ween reis gribbeja sawu wihru redseht, un teefas kungi wehleja, lai tas noteek winnu preekschâ. Kad grehzi-neeks sawu seewu eeraudsija, tad winna waiga niknums par bailehm wehrtijahs. "Man sawu behrnu dwehfeles jaglahbi!" — to ween Mahrgreete wehl spehje ar sinnu isrunnaht, tad winna tuliht sahje ar karstuma guku muldeht, un dauds neddelas itt bes jehga, pahrlieku gruhtâ guktâ bija peespeesta. Kamehr winna bija tahda flimma, tehws un jaunakajs dehts tai nomirre.

Deezpadefmit gaddi pehz tam bija aisgahjufchi, tad Mahrgreetes meita tappe isprezzeta, un winnas pirmajs dehts bija palizzis deewabihjigs zilweks un gohdigs ammatneeks. Tad winna mohdrijahs, sawam wihram paffat eet, kas us wehrga darbeem tahtumâ bija noraidihts; winna gribbeja raudsiht, tam dwehfeli glahbt, un dsihwes gallu ar kristigu mihlestimu un Deewa bihjaschanu weegloht. Za atstahje sawus behrnus, draugus, un tehwu semmi, un ne baidijahs par to grehtu tahtu zekku, un par tahm mohku deenahm, ko tur buhs redseht. — Bet jau us pufszekku dabbuja dsirdeht, ka Jahseps itt pa wiffam bija atgreefees no grehkeem, un palizzis deewabihjigs zilweks. So nu warr dohmaht, kahds leeks preeks tai par to bija, un kâ winna Deewam karstu pateizibu irr demusi!

Schis notikkums naw isdohmahts, bet tas wifs irr no teefahm ismeklehts, un teefas grahmatâs peerastihst! — Ze mums gan irr wehrâ likt, ko kristiga seewa un behrnu=mahte spehji padarriht zaur Deewa schehlastibu, kad tai irr taifus prahts, un stipra un drohscha firds.

F. R.

Lihds 21. Zuhni pee Rihges irr atnahkufchi 634 fuggi un aisbraukufchi 501.

Brihw drikkelt. No Widsemmes General-gubbernementes puffed: Dr. C. E. Napiersky.